

жизнедеятельности и экологии. *Матер. V Всеросс. науч.-практ. конф. с междунар. участием «Современные проблемы методологии и инновационной деятельности»*. Новокузнецк : КузГТУ им. Т.Ф. Горбачева. 2014. Т.1. С.235-238

4. Сериков Я. А. Влияние электромагнитного поля высоковольтных воздушных линий электропередачи на человека и окружающую среду. *Матер. V Міжнар. наук.-практ. конф. «Безпека життєдіяльності людини як умова сталого розвитку сучасного суспільства»*. Київ : МАБЖД. 2013. С. 226 – 229.

¹Серіков Я. О.,

канд. техн. наук, професор, доцент кафедри охорони праці та безпеки життєдіяльності

²Коженєвські Л.,

докт. екон. наук., професор

¹Серікова К. С.,

студентка факультету менеджменту,

¹Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, Україна

²Європейська асоціація безпеки, Польща, Президент асоціації

ВДОСКОНАЛЕННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ ОФІСНИХ ПРАЦІВНИКІВ ГОТЕЛЬНОГО Й БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ

Соціально-економічні й науково-технічні перетворення, що відбулися за останні роки, призвели до появи нових видів діяльності людини й змінили вимоги та умови праці багатьох існуючих професій. До цієї категорії робіт, професій відноситься і праця співробітників офісів, які працюють у сфері інформаційних технологій та одночасно працюють і з клієнтами фірми, готелю.

На даний період часу дослідження в даній області не достатньо освітлені, не отримали достатньої уваги як у вітчизняній, так і зарубіжній літературі.

До характерних змін, що призвели до ускладнення умов праці цієї категорії працівників, відноситься поява таких негативних виробничих факторів: робота з відеотерміналами комп'ютерів, яка займає достатньо значний відрізок робочого часу; часті зміни видів діяльності; підвищена відповідальність при виконанні роботи; перенапруження зорового аналізатора; гіподинамія тощо.

Перераховані вище характерні негативні фактори, що формують умови праці цієї категорії працівників, можуть бути факторами ризику виникнення й розвитку як психічних розладів, захворювань, так і втрати фізичного здоров'я. Як базові були використані опубліковані дані комплексного дослідження умов праці службовців у трьох великих компаніях (фірмах). В дослідженнях було задіяно 145 осіб, які безпосередньо працюють в офісних приміщеннях з клієнтами і одночасно виконують поточні роботи на комп'ютерах. При дослідженнях була проведена гігієнічна оцінка умов праці, виявлені основні

негативні виробничі фактори, що сприяють формуванню стану психофізіологічного перенапруження і перевтоми у працівників. За попереднім аналізом опублікованих даних, санітарно-гігієнічні умови праці, робочої зони та виробничого середовища досліджуваної категорії службовців в усіх компаніях є приблизно однаковими.

На першому етапі досліджень був проведений аналіз особливостей розумової праці, до якої належить і праця цієї категорії робітників. Основним показником розумової праці є її напруженість, яка відображає навантаження на центральну нервову систему. Таким чином, напруженість праці – це стан людини, обумовлений кількісними і якісними характеристиками структури її виду діяльності та інтенсивністю фізіологічних процесів, що забезпечують виконання такої діяльності. За значеннями спостережуваних фізіологічних і психофізіологічних показників виділяють наступні чотири категорії напруженості розумової праці: ненапружена; мало напружена; напружена; дуже напружена. Проведений аналіз показав, що праця таких співробітників відноситься до категорії напруженої розумової праці.

За результатами аналізу виділені такі основні виробничі шкідливості:

- електромагнітні випромінювання;
- електростатичне поле, що впливає на працівника при нерациональному розташуванні комп'ютерів;
- незадовільні умови мікроклімату;
- скупченість людей у офісному приміщенні, що викликає психологічне перевантаження;
- нерациональна організація трудового процесу;
- недостатні якісні характеристики системи штучного освітлення робочої зони.

Внаслідок впливу вказаних несприятливих факторів умов праці та виробничого середовища на організм таких працівників у них проявляються наступні основні порушення здоров'я:

- психологічне та фізичне стомлення;
- дратівливість, розлади ЦНС в кінці робочого дня;
- стомлення зорового аналізатора, болі очей;
- сонливість, втомлюваність, хронічна втома. навіть після відпочинку;
- головні болі після закінчення робочого дня;
- напруженість м'язів верхньої частини тулуба при роботі за комп'ютером;
- гіподинамія, яка виникає внаслідок недостатності рухливості на протязі робочого дня.

З метою нормалізації умов праці таких працівників розроблені наступні основні напрямки вдосконалення охорони праці та ергономіки робочого місця офісних працюючих.

Враховуючи напруженість праці, в такому приміщенні необхідно забезпечити не допустимі, а оптимальні параметри мікроклімату (для категорії робіт за фізичною важкістю 1а).

Для забезпечення нормального зорового напруження персоналу необхідно не тільки забезпечити необхідний рівень освітленості робочих місць, а й якісні характеристики світлового потоку. Ця вимога викликана тим, що на додаток до безпосереднього зорового впливу освітлення, воно спричиняє й так звану «невізуальну дію», яка може визначатися як негативний фактор при невідповідності його якісних характеристик (пульсація, невідповідний спектральний склад світлового потоку).

Так як на протязі робочого часу співробітників цієї категорії значний відрізок часу займає праця на комп'ютері, то на базі основних положень і принципів ергономіки, необхідно забезпечити відповідну організацію робочого місця і умов праці (режиму праці й відпочинку) відносно такого виду робіт (рис. 1). При організації робочого місця, забезпечення ергономічних вимог, необхідно також враховувати й стать співробітника (табл. 1).

Таблиця 1. Висота сидіння працюючого відносно підлоги в приміщенні з урахуванням статі працюючого

Стать працюючого	Висота сидіння, мм
Жінки	400
Чоловіки й жінки	420
Чоловіки	430

Рекомендується також обов'язкове введення технологічних перерв, особливо при перевантаженні працівників (наприклад, після роботи зі значною кількістю клієнтів).

Рис. 1. Розташування ПК і робочого місця офісних працівників при роботі за ПК з урахуванням ергономічних вимог

Керівництву рекомендується забезпечити працівників, в особливості тих, які задіяні в обслуговуванні клієнтів, працюючих в інформаційних, колл-центрах тощо, безкоштовними абонементомами у фітнес-центри.

Запровадження розроблених заходів з охорони праці, ергономіки робочих

місць для службовців, які задіяні одночасно у роботі з клієнтами та у роботі за комп'ютером, дозволить не тільки значно знизити рівень професійної захворюваності, але й підвищити продуктивність їхньої праці. Отже, в результаті реалізації розроблених напрямків удосконалення умов праці буде забезпечено й підвищення її ефективності, що безпосередньо буде позитивно відбиватися на економічних показниках.

Список джерел

1. Серіков Я. О., Коженевські Л. Ф. Безпека життєдіяльності – секюритологія. Проблеми, завдання, шляхи вирішення : монографія. Харків : ХНАМГ, 2012. Ч. 1. 170 с. Ч. 2. 332 с.
2. Korzeniowski L. F. Serikov Y. A. Europejski wymiar securitologii. Monograf. Kraków : EAS, 2011. - 244 s.
3. Серіков Я., Коженевські Л. Решение задачи обеспечения безопасности жизнедеятельности человека в подсистеме «человек - информационная среда» / *Mezinarodna Vedecka Conference “Nove trendy vo vyucovani spolocenskovednych predmetov na skolach zameranych na bezpechnost”* / Zbornik vedeckih a odbornyh prac / Slovakia, Liptovsky Mikulas : 2013. С. 251-255.